

Published by
BYELORUSSIAN-AMERICAN
ASSOCIATION, Inc., U. S. A.
and BYELORUSSIAN
CANADIAN ALLIANCE

Беларус

ГАЗЕТА БЕЛАРУСАУ ПАУНОЧНАЕ АМЭРЫКІ BIELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER OF NORTH AMERICA

Год XVIII. № 118

Люты 1967.

NEW YORK — TORONTO

February 1967.

Vol. VXIII. № 118

ЦАНА — PRICE \$ 50
Address:
B I E L A R U S
166-34 Gothic Drive
Jamaica, N. Y. 11432

ПАСЛАНЬНЕ КАНГРЭСУ ПРЭЗЫДЭНТА ДЖАНСАНА

На пасланьне Прэзыдэнта Кангрэсу, якое робіцца напачатку кожнага году, глядзяць, як на палітычную праграму Белага Дому на бягучы год у галіне нутранае ў замежнае дзеянісці.

Якая-ж рэакцыя на сёлетніе пасланіе Кангрэсу Праз. Джансана было перш-наперш у Кангрэсе, заданьне якога — разглядаць і зацверджаць урадавыя прапановы?

У сёлетнім Кангрэсе, прыгадайма сабе, Прэзыдэнт Джансан, прадстаўнік Дэмакратычнай партыі, мае ў выніку выбараў у лістападзе летасі, узмоцненую апазыцыю ў васобах Кангрэсменаў і сэнатару рэспубліканцаў. Гэтыя апошнія адразу ж выступілі з крэтыкай Джансанавага пасланьня. Асабліва войстра рэспубліканцы крэтыкуюць фінансавыя бок ягонае праграмы. Джансан за прапанаваў, прыкладам, падвысіць пэнсіі па старасці — на 20 працэнтаў, праводзіць далей разбудову гарадоў, вайну зь беднасцю, дапамогу школьніцам, змаганьне ў Ветнаме. Рэспубліканскі Кангрэсмын закідаюць Прэзыдэнту то, што ён не ўдакладніў, адкуль на ўсё гэта будуть узятыя гроши.

Джансанава прапанова падвысіць на шэсцьці працоўных падаткі — сустэрэла таксама войстра крэтыкуюць з боку рэспубліканцаў, і яны заяўляюць, што прапанова гэтая будзе аргументам на разгледжаная ў Кангрэсе.

ДА ГІСТОРЫИ ПЭРЫЯДЫЧНАГА ДРУКУ

60 год таму, у студзені 1907 году, у Вільні адбыўся суд над рэдактарам першас беларускага газеты „Наша Доля”, Іванам Туркеркесам. Туркеркес засудзіл на год турмы, забаранішы адначасна дадзіць выхад „Нашай Долі”. Прычына: сацыяльная й нацыянальная рэволюцыйнасць газеты.

Суд над „Нашай Долій” — падзея вехаваў ў беларускай гісторыі, падзея змрочна-памятная. Цікавая таксама й постась Івана Туркеркеса ў беларускім адраджэнскім руху. Але хто сяняня на Беларусі ведае пра ўсё гэны падзеі 1907 году, звязаныя з першымі крокамі па царністым шляху беларускага пэрыядычнага друку? Сяняня ані ў зборніках дакументаў, ані ў даведніках, ані ў энцыклапедіях не знаўсяці ні пра суд над „Нашай Долій”, ні пра янае рэдактара.

Закаланы партыйнаю цэнзураю ў магілу забыцця факт суду над першай беларускай рэволюцыйнай газетай кіруе нашу югуру на адзін з асноўных аспектаў беларускага савецкага гісторыяграфіі: съведамае ігнараванье гісторыі беларускага пэрыядычнага друку. За ўсё папярэднія дзесяцігодзіні гісторыкі Савецкага Беларусі здолелі выдаць адну адзінную кніжку з гісторыі беларускага пэрыядычнага друку, ды і ту ўсю звужаную да партыйнага гледзішча. Мы маем наўвеце зборнік артыкулаў „Із истории партыйно-советской печати БССР”, выдадзены Беларускім Дзяржаўным Універсітэтам у 1960-м годзе.

Тымчасам кажнаму, хоць крэху абазнанаму з мінушчынай Беларусі апошніга стагодзьдзя, ясна, што гісторыі беларускага адраджэння

СВЯТА НЕЗАЛЕЖНАСЦІ УКРАИНЫ

Таварыства Прыхільнікаў Украінскай Народнай Рэспублікі ў Нью-Ёрку ладзіла ў суботу 21 студзеня ўрачыстую Акадэмію з нагоды 49-ых угодкаў абвешчаныя Украінскай Народнай Рэспублікі. Галоўнымі пунктамі Акадэміі былі вельмі глыбокі даклады праф. М. Кучара д-ра Я. Зазулы пра падзеі на Украіне ў 1918-1919 гадох. Ад Беларусі быў прысутны на Акадэміі д-р Станкевіч.

Розыница Між нацыяналізмам

Часапіс „Коммунист Белоруссии” (№ II, лістапад 1966 г., б. 43) змясьціў артыкул кандыдата гісторычных навук Н. Акімава „Марксист-лінійская вучэніе ў нацыяналізмам пытанні ў сучаснасці”. Н. Акімав, паказаў, што ў сучаснай нацыяналізмам пытанні ў сучаснасці ўважаюць агульна-дэмакратычныя зымест, паколькі ён съкіраваны супраць калоніялізму, імперыялізму і нутранае рабочай сілі.

Я. З.

ЗЫДЗЕК ЗЬ БЕЛАРУСКИХ ПІСЬМЕНЬНІКАЎ

„Гэта-ж факт, што мы, літаратары, навет у некаторых пытаннях пытнага нутранага жыцця адсталі ад іншых слав'янаўскіх народоў. На прыклад, у сельскай гаспадарцы ўжо мінү час, калі старшыні калгасаў назначаліся ўрайкох і прывозіліся на спрэваздачна-выбарныя сходы ў якасці ведамага „ката ў мішку“. Ціпер калгасынікі галасуюць з большымі выбарамі і большымі разборамі. А мы да гэтага часу ня маєм права, навет на такім форуме, як з'езд, выбраць прэзыдэнта і старшыню нашага Саюзу пісменьнікі БССР — замест пасады старшыні праўлення зацвердзіць пасаду першага сакратара ў сакратарыяце“. Зразумела, што пленум адназгодна „адобрыў“ усе гэтыя пасадовыя ЦК.

Таксама Пілатовіч, а ня хто іншы з падстайных пісменьнікаў, „запрапанаваў“ на пленуме ўвесці ў склад прэзыдэнту Саюзу пісменьнікі БССР — нованазначанага галоўнага рэдактара часопісу „Маладосьць“ Алеся Аспіненку.

Падобны выпадак ня меў свайго прэцэдэнсу навет за сталіншчынай. Проста партыя зносіла заклікі з пісменьнікі і дэмакратычнай паказала, што яна ю толькі яна мае безаполягічныя голас і ўнутранымі жыцці пісменьніцкай арганізацыі. Іншыя, якія дала зразумела, што Саюз пісменьнікі Беларусі павінен быць падсобнай ейнай прыбудоўкай, што навет у сваім пісменьніцкім складзе прэзыдэнту было надрукавана на публічнай у расейскім эміграційным часопісе „Грані“, на № 61, за 1966 год, які выдаецца ў Франкфурце ў Захоўнікі.

Што да ветнам-калгасы, як яна сформулявалася ў Джансанавым пасланьні, дык на думку, прыкладам, кіраўніка рэспубліканскага апазыціі У Сэнате сэнатара Дырыкса, Джансан павінен быў быў выявіць больш наступальнасці ў становішчы. На думку-ж газеты „Нью-Ёрк Таймс“, якая выказае пагляд на лібральныя колаў, — Джансан ня выявіў патрабнае ініцыятывы ў кірунку прымірэння, шлях да якога ўзде перш-наперш праз спыненне бамбардавання Паўночнага Ветнаму.

Што да збліжэння паміж Задзіночанымі Штатамі й Савецкім Саюзам, якое хацеў-бы бачыць Прэзыдэнт Джансан, дык на думку назіральнікаў, гэтаму будзе перашкаджаць у васноўным, з аднаго боку, неахвота савецкага кіраўніцтва да гэтага збліжэння, а з другога — кансерватыўны склад Кангрэсу, у руках якога знаходзіцца заканадаўства.

Я. З.

50-Я УГОДКІ АБВЕШЧАНЫЯ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ ПАНЯВОЛЕНЫХ БАЛЬШАВІЗМАМ НАРОДАУ

Паняволенія бальшавізмам нерасейскія народы, што цяперака ў СССР маюць г. зв. саюзныя распублікі, і некаторыя тыя, што маюць адно г. зв. аўтаномныя савецкія рэспублікі, у розных месяцах 1918 году былі абвесьцілі ѹ стварылі свае незалежныя дэмакратычныя рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968 годзе прыпадаюць 50-я ўгодкі гэтага важнае падзеі, зрадзілася думка, каб прынамісі ў Нью-Ёрку адсвяткаваць іх супольнае незалежнасць дэмакратычнай рэспублікі. Гэтыя незалежныя дэмакратычныя рэспублікі былі пазней зынішчаныя перавагаю фізычнае сілі бальшавікоў. Палітычныя эміграцыі нерасейскіх народоў Савецкага Саюзу ў вольным сьвяце кожнага году драчыста сяяўкоўці, кожная ў сібе, угодкі абвешчаныя іхнае незалежнасці. У сувязі з тым, што ў наступным 1968

БЕЛАРУС, № 118 — 1967.

ЯКОЙ БЫЛА СЪМЕРЦЬ КУПАЛЫ?

Набліжаецца юсесаюзны звезд пі-съменынікай. І цяпер якраз час ста-віць пытаныні, што маюць дачыне-ніні да літаратуры ѹ літаратараў, стаіць пытаныні на толькі, якімі одамі літаратура павінна ўшанаваць 50-годзьдзе рэвалюцыі, але найперш — якое права, якая ролі пісьмен-ніка ѹ вабміркоўяні гістарычных фактаў літаратурнага жыцця міну-лага 50-годзьдзе.

Адзін з літаратараў БССР, віта-ючы, канец культаўскага перыяду, усхвалявана заўжды быў нядайна, што для пісьменынікай німа больш забароненых зонаў. Калі так зап-раўды, дык гэта вельмі добра. Но вось дасюль яшчэ ѹ забароненай зо-не ляжала пытаныне абставінаў і прычынаў съмерці Янкі Купалы ў Маскве ѹ 1942 годзе.

У біяграфіі Янкі Купалы, жыць-ці якога адностроўвае ѹ съмбалізум долю ѹ нядолю нашага народу, важная кожная дэталь, кожны най-меншы факт. Тым больш важна ведаць пра адзін з галаднейшых фактаў біяграфіі чалавека, пра абставі-ны і прычыны ягонае съмерці.

Ці быў Купала хворы апошнім днім свайго жыцця? Хто яго ля-чыў? Хто быў съветкам ягонае съме-рці? Чаму дасюль нікто не падаў голасу на гэту тэму?

Ці съмерць, што сустрэла Купалу ѹ водным з маскоўскіх гатэляў, бы-ла патаемнай, як шмат чаго патаём-нага ѹ змрочных цняётах Крамля?

Нядайна ѹ часапісе „Вопросы ли-

тературы” Лілі Брык апублікавала артыкул пра прычыны самагубства Уладзімера Маякоўскага, пра тое, што самагубства гэнае на было вы-нікам „выпадковага абясціленія”, які гэта падавала афіцыйная вэрсія, а было на самой рэчы вынікам глы-бокага рагашаравання тым, што па-эта бачыў вакол сябе.

Вось-ж, на 50-ым годзе рэвалю-цый траба гаварыць на толькі пра легендарны заліп „Аўроры”, але па-ра пачаць гаворку пра прычыны самагубстваў людзей, пра абставіны, што змушалі іх да гэтага. Пара ўзы-нія таксама ѹ пытаныне, якой быў-ла съмерць Янкі Купалы — натура-льная съмерці, самагубствам, ці праста забойствам?

Я. З.

**

*Калі-б усе вятры Беларусі
курган намялі —
ён быў-бы пылінкай
ля падножжа захмарнай вяршыні
славы твай:*

*калі-б усе гаі Беларусі
хацелі сцяжыны уласці,
дзе ногі твае ступалі. —
у іх-бы лістоў не хапіла;*

*калі-б усе навальніцы плакалі —
іхнія сльёзы
былі-б драбнюткай расінкай
на вейцы тугі па табе,
Іван Дамінікаў,
дзядзька Янка,
Купала...*

Рыгор Барадулін

Памяці Барбары Вержбаловіч

Барбара Вержбаловіч на жыве! Як грымотамі ўразіла мяне, калі, дайшла сюды зусім нечаканая ѹ цяжкая да веры вестка, што нашая ведамая съпявачка, вялікая беларус-ка, патрыётка ѹ грамадзкая дзеячка — ужо на жыве.

Асабіста для мяне гэта неспа-дзіваная съмерць — вялікае гора, бо-ж я ведаў Нябожчыцу даўгі, даўгі гады, быў ейным сябрам і ѹ прыватным жыццю і ѹ ейнай твор-чай працы.

Цяжкое жыццё судзіў лёс Ня-божчыцы. З маладых год, пад са-вецкай уладу, начала Барбара зма-гунье за жыццё, ба тады былі ро-прэсіянаны ѹ ёйнія родныя, дый за самою Нябожчыцай пачалася ня-спынаная соч. Але на гледзанія на ўсё гэта, маладая жанчына, рана заўдавешы, з малою дачушкай вы-сланае свае сястры (усякі сълед па-якой таі і загінуў) на руках, ўсё-ж дамагаеца прыіма ѹ Менскую Ка-нсерваторию, каб атрымаць ту вы-шэйшую музычную асьвету, а з ёю працу ды нейкае палепшаньне свайго цяжкага ѹснаваньня.

Нялёгка даліся Барбary гэтыя га-ды навукі. Аднак, перад самаю 2-ю Сусветнюю вайною яна скончыла Кансерваторию, была накіраваная ѹ Беларускім опорным тэатру і неўзабаве праявіла сябе як выдатная вы-канальніца характэрных роляў. Аса-бліва ѹ беларускім опорах: на было лепшае Свацьці ѹ оперы „Міхась Падгорны” ці Ведзьмы ѹ оперы „Кветка Шчасціца” („Купальле”). Другая Сусветная вайна зламала кар'е-ру Нябожчыцы. Але вайна гэта пазбавіла яе ѹ вечнага страху перад артыстамі ды ссылькаю.

Беларуское жыццё пад нямецкай акупацыяй на спынілася. Немцы дазволілі на ўзнаўленне тэатраль-ных беларускіх пастановак. У жыццё гэтае актыўна Ѵлучылася ѹ Бар-бара, выявішы тут сябе, як вялікая беларускія патрыётка. Пад нямец-каю акупацыяй пазнаёмілася Бар-бара, дагэтуль Ѵлучна опэрная съпявачка, і зь беларускую эстраду, стаўшыся неўзабаве ѿнаю пераносіць усе матар'яльныя цяжкасці ѹ нявыгоды.

І вось, нарешце, Амэрыка.

Мінулае з усімі ягонымі турботамі засталося, здавалася-б, адзядзі...

Аднак, і тут, на спынілася змага-

ніне за месца ѹ жыццю. Барбара-на-доля ѹ тут склалася на надта щас-ливіа. Каб даць магчымасць плямен-ніцы вучыцца, яна пайшла праца-ваца на хвабрыку. Ды цягі да твор-

часці ѹ юкія абставіны забіць на-

можуць. І ѹ Нью-Ёрку, і ѹ іншых

амэрыканскіх гарадоў мне давялося

выступаць у канцэртах ѹ Нябож-

чыцай, дзе Барбара выступала ѹ як

артистка, і прыгодаўся ѹ

Беларускім тэатрамі, і пада-ваці

Барбару Вербіч

Барбара Вербіч пла-мерла 8-га студзеня сълета ѹ Мюн-хене, у Нямецчыне, у выніку ране-

нія, атрыманага ѹ аўтамабільным

нія, якімі ўзяліся ѹ

Барбара Вербіч

Барбара Верб

БЕЛАРУС, № 118 — 1967.

5

СУСТРЭЧА НОВАГА ГОДУ У ТАРОНТА

У вапошні дзень старога году Беларусы Таронта, бліжэйшых далей шых і зусім адлеглых яго ваколіцаў у віпратках для юрачыстых і вясёлых нагодай зъехаліся ў Беларускі Рэлігійна-Грамадзкі Цэнтр, каб год на разыўтаць стары ѹрачысту сустрэчу Новы Год.

Рытм музыкі, танцаў, гутара-сывеву і поўна чаркі прагрэсыўна ўздымай вясёлы настрой і вязаў бліскучую бракадамі ѹшукамі грамаду ѿ вадну разгульную сям'ю.

Назіраеш і думаеш, значная частка гэтае масы Беларусаў праз цэлы год быццам ня існавала. Ніхто іх ня бачыў, ніхто пра іх ня чуў, але з году ѿ год на навагоднюю вечарыну яны сплываюцца ѿ Беларускі Цэнтр, быццам гэтым хочуць дэмантраваць сваю да яго прыналежнасць, сваю духовую лучнасць з болей актыўнай часткай беларускага грамадства Канады.

Тымчасам залія грэміць традыцыйнымі ѹшукамі танцамі. У буфэце завіхаецца Генрык Барано-

віч, а пры закусках абслугоўваюць сяброкі Задзіночаныя Беларускіх Жанчын. У перапынках танцаў засталамі чутны сымх і сытёў, які робіцца ўсё болей галаснейшым і меней мэлідыйным. Абедзве стрэлкі вялікага гадзінніка вось-вось набліжаюцца да дванаццатай.

Ад імя Галоўнае Управы З.Б.К. — арганізатора гэтае імпрэзы — Мікола Ганько разыўтае стары год, вітае ўсіх з Новым Годам, жадае спаўненія жаданняў ды імкненняў стацца лепшымі людзьмі, лепшымі Беларусамі. Ён жадае гэтаксама „Гэлітэ Бэрздай” Канадзе, якая ѿ 1967 годзе будзе мець 100 гадоў веку.

Аркестра зіграла вальс. Залі запоўнілася віручымі ѿ такт парамі. Патухла сівітло, заціхла музыка, усе на часіну затрималіся ды сталі жадаць адзін аднаму ды ѿсім шчашыўлага Новага Году, так, як гэта было год, два ды тры таму на зад у гэтым самым месцы, у гэтым самым часе.

Усё пайтараецца на гэтым съвеце: Вясна ѹ восень, лета і зіма... Дзень зъменіць ноч і на прадвеснікі Там, дзе расла, зноў вырасце трава. І толькі ты ды я не пайтарымся болей. Жыцьцё адно, і съмерць у нас адна..." (Барыс Сачанка).

Не, не, гэта не пэсімізм! Гэта „Карэ дыем!” Гэта: съцеражы цябе, Божа, не марнуй ніводнага году, ні дня, ні гадзіны, каб пасыля не шкадавець, што пражыў яго царма. Не затручай сабе ѹ іншым жыцьця наявівіць, бо яна гасіць сонца. Узьнісі сябе на тое ўзвышша чалавече годнасці, зь якога не патрабаваў бы ты заплаты за выконванне сваіх грамадзка-нацыянальных абавязкаў.

Не, гэта не навучанье, гэта навагодняя рэзальюцыя.

Сустрэча Новага Году, апрача асабістое прыменасці ѹе ўзделнікай, мела нацыянальна-грамадзкае значынне, ды щодра папоўніла ка-су З.Б.К.

Р. Ж.

СХОД ЗБМА ѿ КЛІЛЕНДЗЕ

28 сінтября 1966 году адбыўся агульны перавыбарны сход Згуртавання Беларускага Моладзі Амэрыкі ѿ Клілендзе. Із спрэваздачы ўступаючага кіраўніцтва было відаць, што Аддзел ЗБМА ѿ Клілендзе зрабіў за спрэваздачны год шмат, аса-бліва годна рэпрезентавала нашая моладзь беларускім сярод амэрыканскага грамадства. Некаторыя сябры ѿ дыскусіі звязалі ѿвагу на тое, каб яшчэ больш актыўнаваць дзейнасць моладзі ды іншых далей працягваць гэтак карысную ѹ патрэбную выдавецкую справу.

У прэзыдымонію сходу былі выбраныя: Л. Міхальчык — старшыня, С. К. — сакратар.

У новае кіраўніцтва Клілендзкага Аддзелу ЗБМА ѿвайшли наступныя сibry: Ул. Дунец — кіраўнік, А. Гасьцеев — заступнік кіраўніка, Г. Кананчук — сакратар, В. Гарох — скарбнік, М. Каваленка, М. Шпэндзік і М. Гасьцеев — сябры.

У Рэвізійную Камісію выбраныя: Л. Міхальчык, К. Каваленка й Г. Лук'янчык.

С. К.

КАРПАРАЦЫЯ „ПАГОНЯ”

25 сінтября 1966 году адбыўся другі гадавы сход друкарскай карпарацыі „Пагоня”. Уступаючы старшыня Ю. Станкевіч зрабіў спрэваздачу, зь дзейнасці карпарацыі ѹ дакладна прааналізаваў фінансавы стан яе. У дыскусіі быў пакладзены націск на тое, што галоўнай мэтай карпарацыі ёсьць абслугоўвальніце беларускіх выдавецтваў добрым і танным друкам. Карпарацыя ня ставіць заданьня ўзбагаціцца, а толькі выконваць грамадскую службу. Пастаноўлена купіць больш патрабовых машынаў, адну з іх у Клі-

лендзе. Таксама пастаноўлена пра-весці пропаганду сярод беларускіх культурных установаў і індывідуальных аўтараў аб магчымасці карыстання з услугаў друкарні „Пагоня”.

У кіраўніцтва карпарацыі ѿвайшилі: Ю. Станкевіч — старшыня, Ул. Дунец і К. Калоша — заступнікі старшыні, д-р В. Васілевскі — сакратар, В. Станкевіч — скарбнік.

С. К.

французскім калёніямі ѿ Паўночнай Амэрыцы.

Змаганье гэтае пачалося ўжо ѿ канцы 17 стагодзізя ѹ перайшло ѿ 18-е. Ішло яно ѿ пары з ўсходнімі войнамі між Францыяй і Англіяй. Ангельцам было лягчай весьці змаганье ѹ амэрыканскіх калёніях, бо 1. Англія, дзякуючы сваім сильнай флёде, панаўала на Атлантыку, так як яна дбала аб шырокі марскі гандаль, а ня толькі із сваім калёніямі — у той час як Французы былі занятыя пашыраннем сваіх калёніяў унутры амэрыканскага кантиненту ѹ толькі зімі ў свой гандаль. 2. Ангельцы мелі ѿ сваіх калёніях ужо шмат добра загаспадарвалага насељніцтва, з якога можна было набраць значную колькасць войска, тады як Французы зъвірталі меншую ѿвагу на калёнізацію, а большую на здабычыне футраных скур і, апрача Квібоку, на ўсім вялізарным ашаршы сваіх калёніяў кампактнага насељніцтва ѿ мелі ѹ ўсё войска мусілі прывозіць з Францыяй.

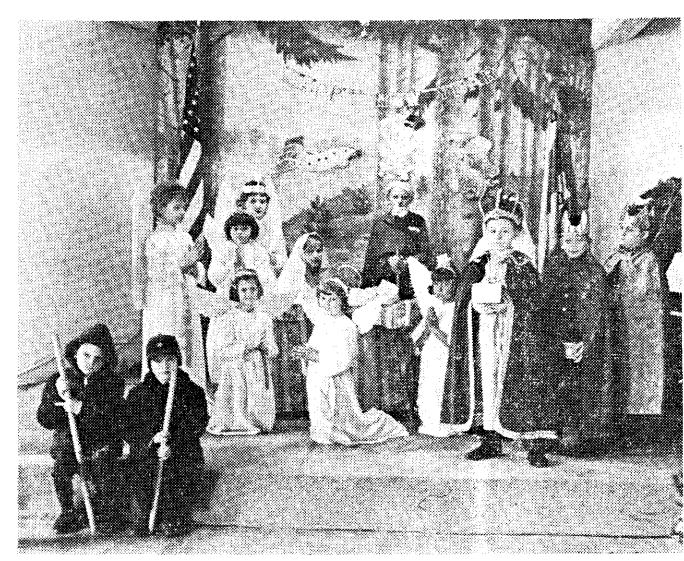
Да канчатковай фазы змаганье дайшло ѿ 1759 годзе, калі ангельскі генэрал Вольф падпрыў на сваіх карабліх зь пераважающим лікам войскам пад горад Квібок і разграбіў францускіх войск Монткальма на раёне Абрагама. Паслы гэтаага, паводле Парыскага міру ѿ 1763 годзе, Францыя аддала Англіі ўсё свае амэрыканскія землі, за вынікамі прававяржнай Луізіаны, якая падзеяла — у 1803 годзе — была пра-дадзеная Задзіночаным Штатам.

Паслы страты Задзіночаных Штатаў Англія скансалідавала свае сілы ѿ паўночных калёніях і стварыла новую калёніяльную імперию ѿ Паўночнай Амэрыцы. Яна складалася з чатырох правінцыяў: Нова Скоша, Нью Брансвік, Принц Эдвард Айлінд і Канада. Апошняя адыялаася на Апэр Канада (над верхнім часткай ракі с. Ладырна — цяпер Квібок). Але прыйшла пагроза з паўдня. У часе вайны Напалеона з Англіяй і Расеяй у 1812 годзе Задзіночаныя Штаты хацелі апанаваць ѿ Павоночную Амэрыку пайшлі вайной на ангельскія паўночныя калёнії. Аднак паважнай дасягненія яны не дабіліся. Паслы-ж упадку Напалеона Англія мела вольныя руکі, каб прысьці на помеху загражданай Канадзе. Задзіночаныя Штаты мусілі зрачыцца сваіх заваёўніцкіх намераў. У 1818 годзе быў зроблен мір, паводле якога паміж Задзіночанымі Штатамі й ангельскімі калёніямі была прызнана тая самая граніца, што была ўстановлена ѿ 1783 годзе.

(над долльнай часткай гэтай ракі — цяпер Квібок). Але прыйшла пагроза з паўдня. У часе вайны Напалеона з Англіяй і Расеяй у 1812 годзе Задзіночаныя Штаты хацелі апанаваць ѿ Павоночную Амэрыку пайшлі вайной на ангельскія паўночныя калёнії. Аднак паважнай дасягненія яны не дабіліся. Паслы-ж упадку Напалеона Англія мела вольныя руکі, каб прысьці на помеху загражданай Канадзе. Задзіночаныя Штаты мусілі зрачыцца сваіх заваёўніцкіх намераў. У 1818 годзе быў зроблен мір, паводле якога паміж Задзіночанымі Штатамі й ангельскімі калёніямі была прызнана тая самая граніца, што была ўстановлена ѿ 1783 годзе.

Цяпер яшчэ больш эмігрантаў пачало прыбываць на паўночныя ангельскія калёнії ѿ Амэрыцы — ужо толькі з 3.П.А. але ѿ Англіі. Што далей, то больш на заход зачыліся пустыні землі. Але Паўночны Захад — Брытанская Калюмбія і Паўночна-Захоўная Тэрторыя, што фармальна належалі да Гадсон Бэй Компани, быў ѿ ўспышы. Іх маглі заняць Амэрыканцы, якія шмат раней дайшли да Пацыфіку. Аягельскія паўночныя правінцыі мусілі кансалідавацца, каб барацца з амэрыканскай экспансіяй. З другога-ж боку ѹ нутраныя справы пасобных правінцыяў вымагалі задзіночаныя іх усіх у вадзін арганізм. З гэтай мэтай у верасні 1864 го-

Дзіцячая Ялінка ѿ Нью Ерку

Сцэнка з „Бэтлейкі” ѿ пастаноўцы вучняў Беларускага Сыботніе Школяў ѿ Нью Ерку ѿ часе Каліднае Ялінкі

У нядзелью 15 студзеня пападні ѿ Беларускім Грамадзкім Цэнтры ѿ Брукліне адбылася дзіцячая ялінка, ладжаная Беларускую сыботніе школай, Школьнікі пад кіраўствам настаўніцы З. Станкевіч, сп-ні Кіпель, Г. Орсы й З. Гарошкі зрыхталі багатую мастацкую праграму.

На сцяканьніе прыбыло чалавек 60 бацькоў і дзяцей. Усіх іх ад імі школы вітала сп-ні З. Станкевіч, адзначыўшы ролю беларускай школы ѹ родных традыцый ѿ ўзгаданыні беларускіх дзяцей.

Праграму мастацкое часткі вёў сп. Я. Запруднік, які прачытаў на ўступку каляды верш Н. Арсеньевай, а. Лідчака Данілюк, што нядыўна пачала вучыцца на піяніне, зіграла „Ціхая ноч”. Наступным быў пака-заны абрэзок „Бэтлейка”, у якой прыымалі ўдзел: Аня Бартул, Алеся Дудар, Ніна Запруднік, Алеся Кіпель і Юрка Драздоўскі.

На заканчэнні пастаноўцы праграмы выступіў школын хор, які выкананы некалькі калядак.

Наведаў дзяцей і беларускі Дзед Мароз якіх мехам падарунку, якія раздаваў кожнаму разам з настаўнінімі добра вучыцца ды слухацца мамы ѹ таты.

Ялінка закончылася супольным пачастункам дзяцей, а суправаджала фатографаваньнем і фільмаваннем.

На гэтым месцы варта адціміць, што дзеці, якія беларускія школы не наведваюць, сёлета на прыгатавалі навет вершыкай. Вазьмезе гэта, бацькі, пад развату!

Ялінка заканчылася супольным пачастункам дзяцей, а суправаджала фатографаваньнем і фільмаваннем.

На гэтым месцы варта адціміць, што дзеці, якія беларускія школы не наведваюць, сёлета на прыгатавалі навет вершыкай. Вазьмезе гэта, бацькі, пад развату!

Вучнёўскі хор Беларускага Сыботніе Школяў ѿ Нью Ерку пад кіраўніцтвам сп-ні Г. Орсы выконвае калядкі

нада для ўсаго ашвару. Цяпер ужо ў склад яе ўваходзілі чатыры пра-вінцыі: Антарыё, Квібок, Нова Скоша і Нью Брансвік. Незадоўга да-лучыўся да іх Принц Эдвард Айлінд і новападсталія пра-вінцыі — Манітоба й Брытыш Калюмбія. Калі-ж з наплыўм эмігрантаў з Эўропы заселеныя прэзыры — у 1905 годзе былі створаныя пра-вінцыі Альберта й Саскачэван, якія таксама ѿвайшли ѹ фэдэрацию. Апошнім да-лучыўся да Канады Ньюфаундленд ажно ѿ 1949 годзе.

Ад утварэння Канадзкай фэдэрациі — незалежнай Канады — пра-йшло сто год. Сёлета мы сівятаем разам з усімі Канадыцамі стагодні юбілей. За гэтых сто год Канада вырасла ѿ вялікую ѹ багатую дзяржаву. Закладалі яе 3 пра-вінцыі з 3.300.000 насельніцтва. А сяньня Канада мае 10 пра-вінцыяў і Нортвест Тэрторыі з насельніцтвам 20.000.000. Яе эканоміка багатая ѹ разнастайная. Яе тэрторыя вялізарная, яе натуральныя багацці не-аблічальні.

Тут шануецца свабода чалавека, а роўнасць і справядлівасць для ўсіх грамадзян загарантавана пра-вінам. Вольная ініцыятыва, вольнасць прападыўствства єсць асновай грамадзкага ўзагамічнага ладу, а сва-бода слова ѹ свабода веры забясь-печваюць вольнае разыўціе адзінкі ѹ грамадзтва. Усё гэта варожыць Канадзе сланчную ѹ съветлую будучыню.

Ж.

БЕЛАРУСКІ ІНСТИТУТ НАВУКІ І МАСТАЦТВА

19 студзеня 1967

Яго Міласці

Паважанаму ѹ дарагому рэдактару

„Запісаў” Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацтва

Доктару Станіславу Станкевічу

Паважаны й Дараг! Доктар!

Управа Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацтва вітае Вас з 60-мі ўгодкамі жыцьця, што прыпадаюць на люты сёлетняга году, і 40-мі ўгодкамі навукова-грамадзкае дзеянісці, ды зычыць добрага здароўя ѹ плённае далейшае працы на карысць Беларусі.

За Управу БІНІМ
Н. Арсеньева — Сакратар

БЕЛАРУСКА-АМЭРЫКАНСКАЕ ЗАДЗІНОЧАНЬНЕ
АКРУГА НЬЮ ЁРК

24 студзеня 1967

Высока-Паважанаму

Др. Станіславу Станкевічу

Управа Нью-Ёрскага Акруговага Аддзелу БАЗА вітае Вас з нагоды ѹшасцідзесяцігодзьдзя жыцьця ѹ саракагодзьдзя грамадзка-палітычнай і навуковай працы ды шыціра зычыць Вам шмат год жыцьця, здароўя ѹ памыснасці ѹ далейшай плённай працы на дабро Беларускага Народу.

Д-р Ул. Набагез
Старшыня БАЗА Нью Ёрк

БЕЛАРУСКА-АМЭРЫКАНСКАЕ ЗАДЗІНОЧАНЬНЕ
АДДЗЕЛ У НЬЮ ДЖЭРЗІ

27 студзеня 1967

Вельмі Паважанаму
Доктару Станіславу СтанкевічуДараг! Д-р Станілаў Станкевіч:
Ад імя Управы Беларуска-Амерыканскага Задзіночаньня ѹ Нью-Джэрзі горача вітаю Вас з 60-мі ўгодкамі ад Вашага нараджэння ѹ 40-мі ўгодкамі Вашае нацыянальна-грамадзкае працы на карысць Беларускай Нациі.

Зычу Вам шмат здароўя, доўгага жыцьця ѹ працы на карысць нашага шматпакутнага Народу.

Беларуска-Амерыканскіе Задзіночаньне ѹ Нью-Джэрзі
Сяргей Гутырчык — Старшыня

КАЛЯДОУШЧЫКІ

У суботу 8 студзеня (на праваслаўныя Каляды) беларускую грамаду ѹ Нью-Брансвіку ѹ Сайт Рывэрз наведалі традыцыйныя калядоўшчыкі. У адрадзіненне ад папярэдніх гадоў, сёлета калядавалі наймаладзішыя, і ўсёй грамадцы, што складалася з дванаццацёх сыневакоў, пытаныне ці можна налічыць агулам 50 год. Але не зважаючы на гэта, яны выклікалі захапленне ѹ тых, чые дамы наведалі.

Траба толькі было чуць і бачыць, што якім захапленнем і павагай яны выконвалі калядкі! Тутака ўзапрады чалавек бачыў і „зорку прамяньстую”, што „стаяла над разлогам”, і „Маці”, што „калыхала Дзіцятка”.

КАЛЯДНАЯ ЯЛІНКА

У нядзелю 15 студзеня ѹ сівежа адноўленай залі ѹ царкоўным будынку ѹ Гайлэнд Парк адбылася калядная ялінка, ладжаная Царкоўнай Радай і Жаноцкай Сэкцыяй БАЗА ѹ Нью-Брансвіку.

Урачыстасць пачалася прыміннем сакратара Царкоўнай Рады інж. В. Русака даволі шматлікай аўдыторымі дзяцей і дарослых. Ен-жа далей вёў і ўсю праграму.

Першым нумарам праграмы быў жывы абрэз — „Нараджэнне Хрыста”, які, пад словамі з адпаведнага раздзелу Эвангельля ѹ акампаніманта каляднае музыку з магнітафоннай стужкай, выканалі тыль-я малыя калядоўшчыкі пад кіраўніцтвам сп. А. Лысюка. Далей малыя артысты паказалі, што што ўмее: Ната Русак падэкламавала „Першы сінен”, а Лёнік Войтака „Не пагаснуць

Калядавалі: Тонік, Ленка ѹ Ірка Сільвановічы, Міша ѹ Коля Шведы, Альгерд і Галія Кажуры, Тамара ѹ Шурык Стагановічы, Люда Русак, Алік Харавец і Юлік Дубяга.

Усім ім належыць вялікая падзялка ад тых, каго яны наведалі,

але не меншы падзялка ѹ тым, што

выконваў чырвячную ролю „фурманоў”: сп.чні А.Л. Лосік — старшыні мясцовага аддзелу ЗБМА ѹ сп. А. Генюю Лысюку — галоўнаму кіраўніку ЗБМА. Чырвячуючы іхнымі стараныямі адбылося гэтае калядаванье.

У касу Аддзелу ЗБМА ўплыло звыш сотні далаўраў.

В. С.

У афрыцы камунізм ня прыймаеца, і на ўсё насельніцтва „чорнага кантыненту” ёсьць ня больш як 15

да 20 тысяч камуністах.

ФЭЛЬЕТОН

ПРА „РАЗРЫУКІ”, „ВОЛОШКІ” І ПІШАЕ...

Калі ѹ хату да мяне беларуская газэта завітае, дык вялікае съвята, няйкіш Каляды ці Вялікден. Таму ѹ чытаю яе з асаблівым натхненнем, усе „костачкі” абсмакчу, каб-жа нацешыца ўволю родным

артыкулы календара прысьвечаныя Беларускай Аўтакефальтай Праваслаўнай Царкве, пытанням узгадаванья дзяцей і моладзі, калядным успамінам, 25-ым угодкам трагічнае смерці Янкі Купалы, „Вялікаму

мужу зямлі нашай Ільву Салегу”, геаграфіі беларускіх рэйкі ды вазёрай, беларускаму Палесью... У

кніжкі змешчаныя такасама колькі вершай Янкі Купалы, урывак з Коласавае пазмы „Новая зямля”, казка Уладзімера Дубоўкі „Пра ганарыстага каня” ды іншы літаратурны матар’ял. Цікавы ѹ календары ѹ раздзел „Важенейшыя даты з гісторыі рэлігійнага жыцьця ѹ Беларусі” пачынаючы ад 990 году па год 1963-і.

Змешчаныя ѹ календары ѹ два артыкулы паангельску. Першы, наўпісаны Архіпіскапам Беларускай Аўтакефальтнаю Царквою ѹ Аўстралиі. Календар гэты складзены паводле прынцыпу традыцыйных беларускіх калядароў, што выдаваліся на бацькаўшчыне ѹ часох „Нашае Нівы”, але тых, што друкуюцца ціпер у Польшчы ѹ выдавецтве Беларускага Грамадзка-Культурнага Таварыства ѹ Беластоку.

Календар выданы на рататары. У ім змешчаны даты праваслаўных царкоўных съвятаў ды пастоў, імёны съвятых, асноўныя царкоўныя

правілы ды галаўнейшыя падзеі звісткі да роднага беларускага слоў.

Н. А.

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоняю. У календары пададзены адрасы галоўных беларускіх грамадзкіх, культурных ды рэлігійных арганізацый ѹ Вялікабрытаніі. Календар гэты выдадзены ѹ ангельскай мове.

Насынены календар беларуское праваславіе царквы ѹ съвятое

праваслаўных архіпіскопамі ды Пагоня